

[tłumaczenie robocze Pisma Europejskiej Rady Ochrony Danych z 14 kwietnia 2020 roku, dotyczącego projektu Wskazówek Komisji Europejskiej w sprawie aplikacji wspierających walkę z pandemią COVID-19. Pismo dostępne w języku angielskim na [stronie EROD](#)]

Olivier Micol

Bruksela, 14 kwietnia 2020 r.

Kierownik Działu Komisji Europejskiej
DG ds. Sprawiedliwości i Konsumentów
Dział C.3 - Ochrona danych
Belgia

Ref: OUT2020-0028

Szanowny Panie,

dziękujemy bardzo za współpracę i zasięgnięcie porady EROD w sprawie projektu Wskazówek dotyczących aplikacji wspierających walkę z pandemią COVID-19. W istocie, EROD szybko zajęła się tym zagadnieniem, 19 marca publikując oświadczenie; planuje także w przyszłym tygodniu wydać dodatkowe wskazówki dotyczące śledzenia, badań naukowych i telepracy. Niektóre krajowe organy nadzorcze opracowują również wytyczne na poziomie krajowym, aby doradzić swoim rządóm i operatorom telekomunikacyjnym w sprawie uzyskania możliwie najpełniejszej zgodności z zasadami ochrony danych. EROD z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji polegającą na opracowaniu ogólnoeuropejskiego skoordynowanego podejścia, w którym aplikacje mobilne mogą stać się jednym z proponowanych środków służących wzmocnieniu pozycji jednostek w walce z pandemią. EROD wielokrotnie zaznaczała, że wdrożenie zasad ochrony danych oraz poszanowanie podstawowych praw i wolności jest nie tylko obowiązkiem prawnym, ale także wymogiem wzmocnienia skuteczności wszelkich opartych na danych inicjatyw w zakresie zwalczania rozprzestrzeniania się COVID-19 i opracowywania strategii deeskalacji.

EROD zdaje sobie sprawę, że w omawianej sprawie nie ma jednego uniwersalnego rozwiązania, a dostępne możliwości wymagają uwzględnienia wielu czynników, w tym faktu, że rozwiązania te mogą mieć wpływ na zdrowie jednostek. Dlatego przewidywane rozwiązania techniczne należy szczegółowo zbadać w poszczególnych przypadkach. Ponadto EROD uważa, że krokiem we właściwym kierunku jest podkreślenie podstawowej potrzeby przeprowadzania konsultacji z organami ochrony danych, w celu zapewnienia, że dane osobowe są przetwarzane zgodnie z prawem, z poszanowaniem praw osób fizycznych i w zgodzie z prawem ochrony danych.

Tworzenie aplikacji powinno odbywać się w sposób umożliwiający rozliczalność, przy dokumentowaniu za pomocą oceny skutków dla ochrony danych wszystkich mechanizmów ochrony danych w fazie projektowania i domyślnej ochrony danych, zaś kod źródłowy aplikacji powinien zostać udostępniony publicznie w celu jak najszerszej kontroli ze strony społeczności naukowej.

Na tym etapie i na podstawie informacji dostarczonych przez Komisję, EROD może skoncentrować się wyłącznie na ogólnym celu przewidywanych aplikacji, aby sprawdzić, czy są one zgodne z zasadami ochrony danych, a także na mechanizmach przewidzianych dla wykonywania praw i wolności ludności. W związku z tym EROD wierzy, że Komisja opracuje instrumenty do dalszej refleksji w celu dostosowania, w razie potrzeby, wyborów przedstawionych w dokumencie lub zbadania nowych możliwości technicznych. Niezależnie od tego, EROD zamierza zbadać tę kwestię w swoich przyszłych wytycznych.

W niniejszej odpowiedzi EROD chciałaby zająć się zwłaszcza wykorzystaniem aplikacji do funkcji śledzenia kontaktów i funkcji ostrzegania, ponieważ to właśnie w tym zakresie należy zwrócić szczególną uwagę na zminimalizowanie ingerencji w życie prywatne, przy jednoczesnym dalszym umożliwianiu przetwarzania danych, mającym na celu ochronę zdrowia publicznego.

W przypadku, gdy takie aplikacje okażą się istotne przy wdrażaniu niektórych polityk zdrowia publicznego, mogą osiągnąć maksymalną wydajność, jeżeli zostaną wykorzystane przez możliwie największy odsetek populacji, w ramach wspólnego wysiłku na rzecz walki z wirusem. Każda heterogeniczność funkcjonalna, brak interoperacyjności, a nawet indywidualne różnice w korzystaniu z aplikacji, mogą powodować negatywne skutki uboczne, powodując zmniejszenie efektu sanitarnego. EROD zdecydowanie popiera propozycję Komisji dotyczącą dobrowolnego stosowania takich aplikacji, które powinno być dokonywane przez jednostki jako wyraz zbiorowej odpowiedzialności. Należy zauważyć, że dobrowolne przyjęcie wiąże się z indywidualnym zaufaniem, co dodatkowo odzwierciedla znaczenie zasad ochrony danych.

EROD zauważa, że sam fakt wykorzystywania śledzenia kontaktów na zasadzie dobrowolności, nie oznacza, że przetwarzanie danych osobowych przez władze publiczne musi koniecznie opierać się na zgodzie. Gdy władze publiczne zapewniają usługę na podstawie mandatu wyznaczonego prawem i zgodnie z prawnie określonymi wymogami, wydaje się, że najbardziej odpowiednią podstawą prawną przetwarzania będzie w tym przypadku niezbędność wykonania zadania w interesie publicznym. Uchwalenie przepisów krajowych, promujących dobrowolne użytkowanie aplikacji bez negatywnych konsekwencji dla osób nie korzystających z niej, może stanowić podstawę prawną korzystania z aplikacji. Tego rodzaju interwencje legislacyjne nie powinny być zatem wykorzystywane do forsowania przymusowego jej stosowania, a ludzie powinni dysponować swobodą instalowania i odinstalowywania aplikacji zgodnie ze swoją wolą. Prawom tym mogą towarzyszyć odpowiednie działania komunikacyjne na poziomie krajowym, w celu promowania takich narzędzi, wspierane przez kampanie podnoszące świadomość i pomoc nieletnim, osobom niepełnosprawnym lub mniej wykwalifikowanej lub wykształconej części populacji, aby uniknąć rozproszonego przyjmowania narzędzi lub niepełnej wiedzy na temat ewolucji epidemii i wszelkich potencjalnych podziałów na płaszczyźnie zdrowia. Faktycznie, każdy brak danych wynikający z nieuważnego korzystania z aplikacji, a nawet z powodu uszkodzenia baterii urządzenia, może poważnie podważyć ogólną użyteczność publiczną tych instrumentów.

Aplikacje śledzące kontakty nie wymagają śledzenia lokalizacji poszczególnych użytkowników. Ich celem nie jest śledzenie ruchów poszczególnych osób ani egzekwowanie przepisów. Główną funkcją takich aplikacji jest wykrywanie zdarzeń (kontaktów z osobami, które uzyskały wynik pozytywny), które są tylko prawdopodobne i dla większości użytkowników mogą się nawet nie

zdarzyć, zwłaszcza w fazie deeskalacji. Gromadzenie informacji na temat przemieszczania się danej osoby poprzez aplikację do ustalania kontaktów naruszałoby zasadę minimalizacji danych. Ponadto spowodowałoby to poważne zagrożenia dla bezpieczeństwa i prywatności.

Organy ds. zdrowia i naukowcy są w stanie zdefiniować, co jest informacją o zdarzeniu, którą należy się podzielić, określając miejsce i czas, w którym do niego doszło, w ramach ścisłego testu konieczności wymaganego przez prawo, a także powinni wskazać niektóre z wymogów funkcjonalnych aplikacji. Inną omawianą kwestią jest przechowywanie takich zdarzeń. Przewiduje się dwa główne rozwiązania: lokalne przechowywanie danych w urządzeniach poszczególnych osób lub scentralizowane przechowywanie danych. EROD jest zdania, że obie możliwości mogą stanowić uzasadnione alternatywy, pod warunkiem, że istnieją odpowiednie środki bezpieczeństwa oraz że różne podmioty mogą być również uważane za administratorów danych w zależności od ostatecznego celu aplikacji (np. administrator danych i przetwarzane dane mogą być różne, jeżeli celem jest np. dostarczenie informacji w aplikacji lub kontakt telefoniczny z daną osobą). W każdym razie EROD pragnie podkreślić, że rozwiązanie zdecentralizowane jest bardziej zgodne z zasadą minimalizacji.

Wreszcie, aplikacje te nie są platformami społecznościowymi służącymi do rozpowszechniania alarmu społecznego lub powodującymi jakąkolwiek stygmatyzację. Powinny one być faktycznie narzędziami umożliwiającymi ludziom wykonywanie należących do nich zadań. Cytując projekt Wskazówek, ich jedynym celem jest "identyfikacja przez organy publicznej ochrony zdrowia osób, które miały kontakt z osobą zarażoną przez COVID-19 i prośba o poddanie się przez te osoby autokwarantannie, szybkie poddanie ich testom, a także udzielenie im porad na temat dalszych kroków, w razie potrzeby dotyczących tego, co należy robić w przypadku wystąpienia objawów". Jakość przetwarzanych danych ma w tym przypadku ogromne znaczenie. Kroki, które należy podjąć "w celu zidentyfikowania osób, które miały kontakt z osobą zakażoną COVID-19" nie są proste. Poinformowanie danej osoby, za pomocą powiadomienia w aplikacji, może zostać dokonane w taki sposób, że aplikacja przetwarza tylko losowo wybrane pseudonimy. Ponadto, w każdym przypadku, gdy okaże się, że dana osoba jest zarażona przez COVID-19, powinien istnieć mechanizm zapewniający, że informacje wprowadzone do aplikacji są prawidłowe, ponieważ może to powodować wysyłanie powiadomień do innych osób w związku z tym, że były one narażone na zakażenie. Mechanizm taki mógłby na przykład opierać się na jednorazowym kodzie, który mógłby być skanowany przez daną osobę po otrzymaniu przez nią wyniku testu. Każdy indywidualny kontakt musi być przeprowadzany wyłącznie przez organy ochrony zdrowia po dokonaniu oceny istotnych dowodów potwierdzających dane, przy jak najmniejszej dozie wnioskowania. Ponadto rola "listy kontaktów osoby będącej właścicielem urządzenia", którą przewidziano we Wskazówkach, powinna zostać wyjaśniona przez Komisję.

Algorytmy stosowane w aplikacjach do śledzenia kontaktów powinny działać pod ścisłym nadzorem wykwalifikowanego personelu w celu ograniczenia występowania jakichkolwiek fałszywych wyników dodatnich i ujemnych, zaś zadanie "udzielania porad dotyczących kolejnych etapów" nie powinno być w żadnym wypadku w pełni zautomatyzowane. Wskazane jest wprowadzenie mechanizmu oddzwania, w którym dana osoba otrzymuje numer telefonu lub dostęp do kanału kontaktowego (z udziałem czynnika ludzkiego) w celu uzyskania dodatkowych informacji. Ponadto, aby uniknąć stygmatyzacji, żaden potencjalny element identyfikujący inną osobę, której dotyczą dane, nie powinien być częścią tej "porady", a korzystanie z aplikacji lub jej części (np. pulpity, ustawienia konfiguracyjne itp.) nie powinno umożliwiać ponownej identyfikacji innych osób, zakażonych

COVID-19 lub nie. EROD zdecydowanie zaleca, aby nie przechowywać w urządzeniu użytkownika żadnych bezpośrednio identyfikujących ich danych i aby takie dane były w każdym przypadku jak najszybciej usuwane.

EROD zdecydowanie popiera zawartą we wskazówkach koncepcję, zgodnie z którą po zakończeniu tego kryzysu taki system awaryjny nie powinien pozostawać w użyciu, a co do zasady gromadzone dane powinny być usuwane lub anonimizowane.

Wreszcie, EROD i jej członkowie, odpowiedzialni za doradztwo i zapewnienie prawidłowego stosowania RODO i dyrektywy o prywatności i łączności elektronicznej, powinni być w pełni zaangażowani w cały proces opracowywania i wdrażania tych środków. EROD przypomina, że w najbliższych dniach zamierza opublikować wytyczne w sprawie geolokalizacji i innych narzędzi śledzenia w kontekście wybuchu pandemii COVID-19.

W każdych okolicznościach EROD pozostaje do dyspozycji instytucji UE i wszystkich zainteresowanych stron zaangażowanych w tworzenie i wykorzystanie aplikacji mobilnych do walki z COVID-19.

Z poważaniem,

Andrea Jelinek